

සත්තමො පාට්ටො

දෙවෙන මයනං පුත්තසස ජාතකාලෙ වරො දිනෙනා

අතීත කාසිරට්ටේ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තො රාජා අහොසි. තදා බොධිසත්තො තසස අගමහෙසියා කුච්ඡසමිං පටිසන්ධිං ගණ්හි. තසස නාමගහගණ්ඨවසෙ මහිංසාසකුමාරොති නාමං අකංසු. තසස ආධාවිත්වා පරිධාවිත්වා විවරණකාලෙ රඤ්ඤා අඤ්ඤාපි පුත්තො ජාතො. තසස චන්ද්‍රකුමාරොති නාමං අකංසු. තසස පන අධාවිත්වා පරිධාවිත්වා විවරණකාලෙ බොධිසත්තමාතා කාලමකාසි. රාජා අඤ්ඤාං අගමහෙසිට්ඨානෙ යිපෙසි. සා රඤ්ඤා පියා අහොසි, මනාපා. සා පියසංවාසමන්වාය එකං පුත්තං විජායි. සුරියකුමාරොතිසස නාමං අකංසු. රාජා පුත්තං දිසවා තුට්ඨවිත්තො භද්දෙ, පුත්තසස තෙ වරං දමමිති ආහ. දෙවි වරං ඉච්ඡිතකාලෙ ගහෙනබ්බං කත්වා යිපෙසි. සා පුත්තෙ වයප්පත්තෙ රාජානං ආහ. දෙවෙන මයනං පුත්තසස ජාතකාලෙ වරො දිනෙනා. පුත්තසස මෙ රජ්ජං දෙහිති. රාජා මයනං දෙව පුත්තා අග්ගිකබ්බා විය ජලමානා විවරන්ති. න සකකා තව පුත්තසස රජ්ජං දාතුන්ති පටිකබ්බිත්වා තං පුත්තපුත්තං යාවමානමෙව දිසවා අයං මයනං පුත්තානං පාපකමපි විනේතයාහි පුත්තෙ පකෙකාසාපෙත්වා ආහ. තාත, අහං සුරියකුමාරසස ජාතකාලෙ වරං අදාසිං. ඉදානිසස මාතා රජ්ජං යාවති. අහං තසස න දාතුකාමො. මාතුගාමො නාම පාපො. තුමහාකං පාපකමපි විනේතයා. තුමෙහ අරඤ්ඤාං පටිසිත්වා මමච්චයෙන කුලසත්තකෙ නගරෙ රජ්ජං කරෙය්‍යාපාති කන්දිත්වා රොදිත්වා සීසෙ චුම්බිත්වා උය්‍යාපෙසි. තෙ පිතරං චන්දිත්වා පාසාදා ඔරොහත්තො රාජංගණ් කීළමානො සුරියකුමාරොපි දිසවා තං කාරණං ඤ්ඤා අහමපි භාතිකෙහි සද්ධිං ගමිසසාමිති තෙහි සද්ධිං යෙව නිකබ්බි. තෙ හිමවත්තං පටිසිංසු. බොධිසත්තො මග්ගා ඔකකමම රුකබ්බුලෙ නිසිදිත්වා සුරියකුමාරං ආමනේතසි. තාත සුරිය, එතං සරං ගන්ත්වා නහාත්වා ච පිටිත්වා ච පදුමිනිපණ්ණෙහි අමහාකමපි පානීයං ආනෙහිති. තං පන සරං වෙසසවණ්ණසස සන්තිකා එකෙන දකරකබ්බෙත ලද්ධං හොති. වෙසසවණ්ණා ච තං ආහ. යිපෙත්වා දෙවධමමජානන්තකෙ යෙ අඤ්ඤා ඉමං සරං ඔතරන්ති තෙ බාදිතුං ලහසි. අනොතිණ්ණ න ලහසිති.

(දෙවධමමජාතක - ජාතකට්ඨකථා)

පදමාලාව

නාමගහගණ්ඨවසෙ	(ස)	-	නම් තබන දිනයෙහි
ආධාවිත්වා පරිධාවිත්වා	(පු.ක්‍රි)	-	දුව පැන
විවරණකාලෙ	(ස)	-	ඇවිදින කාලයේ
පියසංවාසමන්වාය	(ස)	-	ප්‍රිය සංවාසය නිසා
තුට්ඨවිත්තො	(ස)	-	සතුටු සිතැත්තේ
දමමි	(ක්‍රි)	-	දෙමි
ඉච්ඡිතකාලෙ	(ස)	-	කැමති කාලයක

ගහෙනබබං	(කි)	-	ගතයුත්තක්
වයප්පතෙන	(ස)	-	වියපත් කල්හි
අග්ගිකබ්බෙය්‍යා විය	(ස)	-	ගිනිකඳක් මෙන්
ජලමානා	(කි)	-	දිලෙමින්
පටිකඛිපිත්ථා	(පු.කි)	-	ප්‍රතික්ෂේප කොට
ඉදානිසස	(සං)	-	දෑන් මොහුගේ
දාතුකාමො	(කි)	-	දෙනු කැමැත්තේ
පකෙකාසාපෙත්ථා	(පු.කි)	-	කැඳවා
මාතුගාමො	(නා)	-	මාගම, කාන්තාව
විනෙතය්‍ය	(කි)	-	සිතන්නේය
මමච්චයෙන	(සං)	-	මගේ ඇවැමෙන්
කුලසන්නකෙ	(ස)	-	කුලයට අයත්
කඤ්චා	(පු.කි)	-	හඬා
රොදිත්ථා	(පු.කි)	-	වැළඹී
චුමඛිත්ථා	(පු.කි)	-	සිඹ
උයොපාජෙසි	(කි)	-	පිටත් කළේ ය
ඔරොහනෙනා	(කි)	-	බසිනුයේ
රාජාඛගණෙ	(ස)	-	රජමිදුලේ
කිළමානො	(කි)	-	ක්‍රීඩා කරන
ඔකකමම	(පු.කි)	-	ඉවත් වී
පදුමිනිපණෙණහි	(ස)	-	නෙළුම් කොළවලින්
දකරකබ්බෙත	(ස)	-	දිය රකුසෙකු විසින්
ලද්ධං	(කි)	-	ලබන ලදී
ජානනකෙ	(කි)	-	දන්නවුන්
අනොතිණෙණ	(කි)	-	නො බැස්සවුන්
ඔතරනති	(කි)	-	බසිති

අභ්‍යාස

01. “දෙවෙන මඤ්ඤානං පුත්තසස්ස ජාතකාලෙ වරො දිනෙනා” යන ඡේදය සිංහලට නගන්න.
02. පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.
 - i. බ්‍රහ්මදත්තරඤ්ඤානෙ කෙ නාම කුමාරා අහෙසුං ?
 - ii. රාජා කාය වරං අදාසි ?
 - iii. කා රඤ්ඤානෙ පියා මනාපා අහොසි ?
 - iv. සුරියකුමාරො කෙහි සද්ධං වනං ගච්ඡි ?
 - v. කෙන ඵකං සරං ලද්ධං හොති ?

03. සිංහලෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

- i. මෙම ඡේදයෙහි සඳහන් වරයන් දෙක මොනවාද ?
- ii. මෙහි එන උපමාවක් උපුටා විස්තර කරන්න.
- iii. 'වෙස්සවණ' යන්න විස්තර කරන්න.
- iv. ඡේදයෙන් ලැබෙන උපදේශ දෙකක් ලියන්න.

කර්තෘකාරක හා කර්මකාරක වාක්‍යය

එක ම අදහසක් ප්‍රකාශ කරන විධි දෙකක් කර්තෘකාරක වාක්‍යය හා කර්මකාරක වාක්‍යය යනුවෙන් හඳුන්වයි.

මම ගස කපමි - (අහං රූකඛං ඡිත්‍යාමි)

යන වාක්‍යයේ 'කපමි' යන ක්‍රියාවෙන් කියවෙන පදයේ (උක්තපදයේ) ක්‍රියාව කරන්නා හෙත් කර්තෘ 'මම' (අහං) යන්න යි. ක්‍රියාවෙන් කියවෙන පදය කර්තෘ වන බැවින් එම වාක්‍යය කර්තෘකාරක වෙයි.

මව්සිත් ගස කැපේ - (මයා රූකෙඛා ඡිත්‍යියතෙ)

මෙහි කපනු ලැබේ (ඡිත්‍යියතෙ) ක්‍රියාවෙන් උක්ත වන්නේ රූකෙඛා යන කර්ම පදය යි. එනිසා එය කර්මකාරක වාක්‍යයකි. පාලි භාෂාවේ කර්මකාරක කර්තෘකාරක වාක්‍යයන්හි වෙනස්කම් පහත වගුවෙහි දක්වේ.

කර්තෘකාරක වාක්‍යය	කර්මකාරක වාක්‍යය
කර්තෘ පදය උක්ත වී පද්මා විභක්තියෙන් සිටී. උදා:- බුද්ධො ධම්මං දෙසෙති.	කර්තෘ පදය අනුක්ත වී තතියා විභක්තියෙන් සිටී. උදා:- බුද්ධන ධම්මො දෙසියතෙ.
කර්මපදය දූතියා විභක්ති වේ. උදා:- බුද්ධො ධම්මං දෙසෙති.	කර්මපදය උක්ත වී පද්මා විභක්ති වේ. උදා:- බුද්ධන ධම්මො දෙසියතෙ.
උක්ත කර්තෘගේ පුරුෂයට, වචනයට අනුව ක්‍රියාපදය තබනු ලැබේ. උදා:- බුද්ධො ධම්මං දෙසෙති.	උක්ත කර්මයේ පුරුෂයට, වචනයට අනුව ක්‍රියාපදය යෙදේ. උදා:- බුද්ධන ධම්මො දෙසියතෙ.

මේ ලක්ෂණ අනුව කර්මකාරකයට යොමු වූ පහත වාක්‍යය බලන්න.

සීහො මිගෙ මාරෙති.	>	සීහෙන මිගා මාරියනෙන.
අහං ඔදනං පවාමි.	>	මයා ඔදනො පව්වනෙ.
මයං පොඤ්ඤෙ පඨාම.	>	අමෙහෙහි පොඤ්ඤානි පඨියනෙන.
කුමාරා අමෙහ පහරන්ති.	>	කුමාරෙහි මයං පහරියාම.

මේ වාක්‍යවල උක්තපද අනුව ක්‍රියාපදවල පුරුෂ වචන වෙනස් වී ඇති අයුරු අවබෝධ කර ගත යුතු ය.

කර්මකාරකයේ දී ක්‍රියාපද සාධනය හා භාවිතය ගැන අවබෝධයක් තිබිය යුතු ය. කර්මකාරක ක්‍රියාපද සාධනයේ දී ධාතුවටත් ප්‍රත්‍යයටත් අතරට 'ය' යන ප්‍රත්‍යය යෙදිය යුතු ය. (භාවකමෙමසු යො) 'ය' ප්‍රත්‍යය යෙදෙන විට බොහෝ තැන්වල ප්‍රත්‍යයට මුලින් ඊකාරයක් ආගම වේ.

කර	+	ඊය	+	ති	>	කරියති	-	කරනු ලැබේ
වැ	+	ඊය	+	ති	>	වැයීති	-	වැදිනු ලැබේ
කස	+	ඊය	+	ති	>	කසියති	-	සීසානු ලැබේ
බන්ධ	+	ඊය	+	ති	>	බන්ධියති	-	බඳිනු ලැබේ
ධොව	+	ඊය	+	ති	>	ධොවියති	-	සෝදනු ලැබේ

කර්මකාරක පද සාධනයේ දී ඇතැම් ක්‍රියාපදවල ධාතූන්තය සමග 'ය' ප්‍රත්‍යයට සන්ධිකාරය වී පහත සඳහන් පරිදි පද සිද්ධ වේ.

පව	+	ය	+	ති	>	පව්වති	-	පිසිනු ලැබේ
සජ	+	ය	+	ති	>	සජ්ජති	-	සරසනු ලැබේ
හන	+	ය	+	ති	>	හඤ්ඤති	-	නසනු ලැබේ
හිද	+	ය	+	ති	>	හිජ්ජති	-	බිඳිනු ලැබේ
බුධ	+	ය	+	ති	>	බුජ්ජති	-	අවබෝධ කරගනු ලැබේ
ලහ	+	ය	+	ති	>	ලහ්භති	-	ලැබේ
දම	+	ය	+	ති	>	දමමති	-	දමනය කරනු ලැබේ
වව	+	ය	+	ති	>	වව්වති	-	කියනු ලැබේ
දිස	+	ය	+	ති	>	දිසසති	-	දක්නට ලැබේ
ගහ	+	ය	+	ති	>	ගහ්භති	-	ගනු ලැබේ

කර්මකාරකයේ දී ක්‍රියාපද වෙනුවට කිතක පද ද භාවිත වේ. අතීත කාලයේ දී බහුල ව යෙදෙන්නේ කිතක පද යි. වර්තමාන කාලයේ දී ද කිතක පද භාවිත වේ. එසේ භාවිත වන වර්තමාන කිතක පද කීපයක් මෙසේ ය.

ජ්‍යෙෂ්ඨමාන	-	සිඳිනු ලබන
වූවමාන	-	කියනු ලබන
දීයමාන	-	දෙනු ලබන
භුඤ්ජයමාන	-	අනුභව කරනු ලබන
කරියමාන	-	කරනු ලබන

කිතක පද ක්‍රියා පද වශයෙන් යෙදෙන විට උක්ත පදය හා ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් සමාන ව යෙදේ.

උදා:- සුදෙන ඔදනෝ පව්වමානෝ හොති.
 වානරෙහි රුකකමහා එලානි පාතියමානානි හොනති.
 දායකෙහි හිකඛුනියෝ හොජියමානායෝ හොනති.
 ආදී වශයෙනි.

අතීත කිතක පද කීපයක් මෙහිලා දැක්වේ.

භූජ	+	ත	>	භූතත	-	අනුභව කරන ලද
මද	+	ත	>	මතත	-	මත් කරන ලද
මුව	+	ත	>	මූතත	-	මීදෙන ලද
බධ	+	ත	>	බදධ	-	බඳන ලද
දුභ	+	ත	>	දුදධ	-	දොවන ලද
පුර	+	ත	>	පුණණ	-	පුරවන ලද
හිද	+	ත	>	හිනන	-	බිඳින ලද
ජද	+	ත	>	ජනන	-	වසන ලද
සු	+	ත	>	සුත	-	අසන ලද
දා	+	ත	>	දිනන	-	දෙන ලද
ලිබ	+	ත	>	ලිබිත	-	ලියන ලද
වඤ	+	ත	>	වඤ්ඤ	-	වඳින ලද
බාද	+	ත	>	බාදිත	-	කන ලද
ඤා	+	ත	>	ඤාත	-	දන්නා ලද

අතීත කිතක පද ද ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් උක්තපදය හා සමානව යෙදේ.

උදා:- බුදෙධන ධමමො දෙසිනො.
 අමෙහෙහි හිකඛුනං වජ්‍යානි දිනනානි.
 පුතෙහෙහි මාතෘපිතරො වඤ්ඤා.

අභ්‍යාස

01. පහත වාක්‍යය සිංහලට නගන්න.

- i. තාය දාසියා ධෙනුයො බන්ධියනති.
- ii. මයං අමහාකං ධිතරෙහි වන්දියාම.
- iii. සද්දෙධි උපාසකෙහි හික්ඛුනං දානං දිනනං අහොසි.
- iv. හියො අහිනා දට්ඨො බාලො වෙජ්ජස්ස සන්තිකං නීතො හොති.
- v. එකං සරං වෙස්සවණස්ස සන්තිකා එකෙන දකරකඛසෙන ලද්ධං හොති.

02. පහත වාක්‍යය පාලියට නගන්න

- i. බුදුරදුන් විසින් දෙවියන්ට ද මිනිසුන්ට ද ධර්මය දෙසන ලදී.
- ii. සිංහයන් විසින් වනයෙහි මුවෝ මරන ලදහ.
- iii. දාසිය විසින් බත පිසනු ලබයි.
- iv. අප විසින් බොහෝ ළමුන්ට පාඩම් කියා දෙන ලදී.
- v. තොප විසින් බුදුරදුන්ට මල් පූජා කරන ලදී.

03. කර්මකාරකයට හරවා ලියන්න.

- i. අයං පුරිසො එකං වජ්ඣං යාවති.
- ii. සුවෙ මයං නගරං ගන්ත්වා හණ්ඩානි කිණිස්සාම.
- iii. සීහො ධාවිත්වා මිගං මාරෙසි.
- iv. ගොපාලො ගොණො විකකිණාති.
- v. වොරා මනුස්සානං අස්සෙ වොරෙන්නි.

04. කර්තෘකාරකයට හරවා ලියන්න.

- i. මුනිනා ධමමො දෙසිතො.
- ii. අමෙහි වන්දො පසසියති.
- iii. තුමෙහි හික්ඛුනං ආහාරො දිනෙනා.
- iv. වොරෙන ගොණො වොරියති.
- v. දාසෙහි මිත්තානං සුත්තො හරියතෙ.

05. සුදුසු වචන යොදා හිස්තැන් පුරවන්න.

(ගතො/ මනුස්සෙහි/ අහිනා/ ආහටානි/ දිනෙනා/ ධොවියනති/ වජ්ඣානි/ වනිතානි/ හගවතා/ වීවරානි/ සඨාරා/ පුගලා/ දෙවෙන)

- i. හියො අරඤ්ඤං පුරිසො දට්ඨො කාලකතො හොති.
- ii. වාණිජෙහි නගරතො හණ්ඩානි කීතානි හොන්ති.
- iii. මයං පුත්තස්ස ජාතකාලෙ වරො හොති.
- iv. අජ්ජ බහුනි ගංගායං
- v. ආවුසො තිණි අනුඤ්ඤාතානි.
- vi. වත්තාරො කට්ඨා.